

Alþingi
Nefndasvið
Austurstræti 8-10
150 Reykjavík

Reykjavík, 11. mars 2024.

Efni: Umsögn við frumvarp til laga um sjúklingatryggingu. 154. löggjafarþing 2023-2024. Þingskjal 1075 - 718. mál. Stjórnarfrumvarp.

Félagsráðgjafafélag Íslands þakkar fyrir tækifæri til að veita umsögn við frumvarp til laga um sjúklingatryggingu. Fram kemur í greinargerð að frumvarpið sé afrakstur vinnu starfshóps heilbrigðisráðherra um heildarendurskoðun núgildandi laga um sjúklingatryggingu, nr. 111/2000. Hópnun hafi verið falið að vinna drög að lagafrumvarpi um nauðsynlegar breytingar á gildandi lögum eða eftir atvikum nýjum heildarlögum um sjúklingatryggingu eins og fram kemur í 1. kafla greinargerðar með frumvarpinu. Þá hafi hópnun meðal annars verið ætlað að skoða hvort rétt væri að aðgreina lækni meðferðir eða rannsóknir á opinberum heilbrigðisstofnunum annars vegar og einkareknum hins vegar. Í kafla 2. er bent á að núgildandi lög um sjúklingatryggingu hafi tekið gildi 1. janúar 2001 en þau átt að endurskoða innan fjögurra ára frá gildistöku þeirra, sbr. 22. gr. laganna. Ekki hafi orðið að heildarendurskoðun laganna frá því að þau öðluðust gildi en bráðabirgðaákvæðum verið bætt við á síðustu tveimur löggjafarþingum til að útvíkka gildissvið þeirra þannig þau taki til tiltekinnar bólusetninga auk þess sem bætt var inn ákvæði er varðar klínískar lytjarannsóknir. Hafi sú vinna leitt í ljós að þörf sé á nýjum heildarlögum.

Eins og fram kemur í greinargerð með frumvarpinu er tilgangur þess að einfalda einstaklingum að sækja bætur vegna tjóns af völdum heilbrigðisþjónustu og auka tryggingavernd þeirra. Þá kemur fram það markmiðið að samræma og einfalda kerfi sjúklingatryggingar og auka skilvirkni í meðferð málanna, bæði á stjórnsýslustigi og hjá dómstólum. Helstu nýmæli frumvarpsins felast í því að:

- Foreldrar eigi rétt til bóta vegna andláts fósturs á meðgöngu eða barns undir 18 ára aldri vegna atviks sem fellur undir sjúklingatryggingu. Þeir sem gangast undir bólusetningu á Íslandi með bóluefni sem íslensk heilbrigðisyfirvöld leggja til eigi rétt til bóta vegna tjóns sem hlýst þar af.
- Hámarksfjárhæð vegna tjóns verði hækkuð um 50%.
- Falla frá því að aðgreina tjónsatvik af völdum heilbrigðisþjónustu í lögum um sjúklingatryggingu eftir því hvar atvik átti sér stað.
- Skýrt verði hvernig skuli greiða bætur þegar um er að ræða andlát þar sem einstaklingar á framfæri hins látna eru fleiri en einn.
- Heimild sjúkratryggingastofnunarinnar til að afla gagna verði skýrari og heimila stofnuninni og embætti landlæknis að deila gögnum sem varða sama atvik.
- Færa í lög heimild sjúkratryggingastofnunarinnar til að fella tryggingu úr gildi samhliða niðurfellingu heimildar til reksturs.
- Sjúkratryggingastofnunin skuli endurkrefja heilbrigðisstarfsmann þegar greiddar eru bætur í þeim tilvikum sem heilbrigðisstarfsmaður er ótryggður.
- Lögfesta málsmeðferð sjúkratryggingastofnunarinnar nákvæmar en nú er gert.
- Mál sem heyrir undir sjúkratryggingastofnunina verði ekki borið undir dómstóla fyrr en eftir að úrskurðarnefnd velferðarmála hefur úrskurðað í málinu nema í

þeim málum þar sem sjúkratryggingastofnunin hefur greitt hámarksbætur samkvæmt lögnum.

- Sektarákvæði verði ekki tekið upp í nýjum heildarlögum þar sem því hefur ekki verið beitt frá setningu gildandi laga og ekki skýrt hvernig ákvæðinu skal beitt í framkvæmd. Þá er refsíákvæði í lögum um heilbrigðisstarfsmenn auk úrræða sem embætti landlæknis getur beitt samkvæmt lögum um landlækni og lýðheilsu.

Félagsráðgjafafélag Íslands getur tekið undir margt sem kemur fram í frumvarpinu, sérstaklega það sem viðkemur einföldun regluverks og aukna tryggingavernd einstaklinga sem þurfa að sækja bætur vegna tjóns af völdum heilbrigðisþjónustu. Félagið styður þá breytingu sem verður á réttarstöðu tjónþola sem afnám þess greinarmunar sem gerður er á því hjá hvaða stofnun eða aðila tjón verður. Með breytingunni verður málsmeðferðin samræmd og alfarið færð á hendur einnar stjórnáslustofnunar sem eykur jafnræði og möguleikann á að tjónþoli fái notið þeirra réttinda sem kveðið er á um í stjórnáslutölum nr. 37/1993.

Að mati Félagsráðgjafafélags Íslands þarf að rýna betur eftirfarandi greinar frumvarpsins:

6. gr. *Eigin sök* snýr að heimild til að lækka eða fella niður bætur ef sjúklingur er talin með valdur að tjóni af ásetningi eða stórfelldu gáleysi. Vert er að huga að einstaklingum sem eru ekki færir um að bera ábyrgð á afleiðingum gjörða sinna, sérstaklega þarf að gæta að einstaklingum sem hljóta varanlega skaða eftir sjálfsvígstílaun og þá sem ítrekað veita sér sjálfsskaða.

9. gr. 4. mgr. gerir ráð fyrir endurkröfu þegar sjúkratryggingastofnunin greiðir bætur í þeim tilvikum sem heilbrigðisstarfsmaður er ótryggður, *sbr. 3. mgr., skal stofnunin endurkræfja viðkomandi og er kröfan aðfararhaf*. Þetta er nýmæli eins og fram kemur í upptalningunni hér að ofan og telur félagið mikilvægt að þetta verði kynnt sérstaklega fyrir heilbrigðisstarfsfólki.

10. gr. *Málsmeðferð hjá sjúkratryggingastofnuninni* gerir ráð fyrir að sótt sé um bætur til sjúkratryggingastofnunar og umsóknir skuli *vera á því formi sem hún ákveður*. Það er vert að hafa í huga að það eru ekki allir færir um að skila inn umsóknum á rafrænu formi og því nauðsynlegt að einstaklingar hafi möguleika á fleiri en einni leið til að skila inn umsóknum.

Félagsráðgjafafélag Íslands er tilbúið að fylgja athugasemdum sínum eftir sé þess óskað.

Með vinsemd og virðingu,
f.h. Félagsráðgjafafélags Íslands

Steinunn Bergmann
formaður